

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE

P R O G R A M A

PENTRU EXAMENUL NAȚIONAL DE DEFINITIVARE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNT

**ÎNVĂȚĂTORI/INSTITUTORI/PROFESORI PENTRU ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR (ÎNVĂȚĂMÂNT
PRIMAR ÎN LIMBA ROMÂNĂ)**

DISCIPLINA DE EXAMEN:

**LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ ȘI MATEMATICĂ, METODICA PREDĂRII ACESTORA,
PEDAGOGIE ȘCOLARĂ ȘI ELEMENTE DE PSIHOLOGIE A EDUCAȚIEI**

2015

NOTĂ DE PREZENTARE

Programa se adresează învățătorilor, institutorilor și profesorilor pentru învățământul primar, din unitățile școlare cu limba de predare română, care s-au înscris și vor susține examenul de definitivare în învățământ.

În elaborarea programei s-au avut în vedere următoarele principii:

- principiul continuității formării inițiale și continue, realizat prin evoluție în carieră și dezvoltare profesională;
- principiul coerenței modular-tematice a programei, asigurat prin articularea proiectării ei, prin modul de elaborare a competențelor generale și specifice, prin modul de selectare a conținuturilor ce vor face obiectul evaluărilor vizate, prin diversitatea formelor și a strategiilor evaluative sugerate pentru a fi utilizate în contextul acestor examinări;
- principiul adecvării și armonizării finalităților și a conținuturilor învățământului primar românesc cu direcțiile și spiritul schimbărilor din societate;
- principiul optimizării și inovării activității în învățământul primar, prin asimilarea celor mai noi achiziții din științele educației și din științele conexe.

Programa pentru examenul național de definitivare în învățământ a învățătorilor/ institutorilor/profesorilor pentru învățământ primar cu predare în limba română vizează competențe abordabile din perspectiva dimensiunii cognitive, procedural-aplicative și atitudinale și propune o tematică ce corespunde tendințelor în evoluția disciplinelor. Este structurată pe trei secțiuni:

- *secțiunea 1* – discipline de specialitate (Limba și literatura română și Matematică);
- *secțiunea 2* – metodică predării disciplinelor de specialitate (Metodică predării limbii și literaturii române și Metodică predării matematicii);
- *secțiunea 3* – pedagogie școlară și elemente de psihologie a educației.

COMPETENȚE GENERALE

- **competențe în specialitate la Limba și literatura română și Matematică:**
 1. de a utiliza adecvat conținutul științific propriu disciplinelor de examen;
 2. de a aplica în situații educaționale concrete conținutul științific, valorizând valențele formative;
 3. de a integra conținuturile de specialitate în contextul altor științe, argumentând și promovând strategii activ – participative de învățare;
 4. de a produce corelații inter-/intradisciplinare, prin utilizarea unor tehnici eficiente de activitate intelectuală, stimulând creativitatea și inovația în plan profesional.
- **competențe didactico-metodologice, aferente predării la ciclul primar a disciplinelor Limba și literatura română și Matematică:**
 1. de a prelucra conținuturile științifice specifice disciplinelor de examen, prin aplicarea în situații educaționale variate, specifice învățământului primar;
 2. de a valorifica conținuturile metodicilor de specialitate, în vederea formării la elevi a competențelor cheie și transversale;
 3. de a realiza conexiuni intra-/interdisciplinare, în contexte educaționale specifice învățământului primar;
 4. de a opera cu conținuturile metodicilor de specialitate pentru luarea unor decizii care să conducă la reglarea (dezvoltarea / ameliorarea) componentelor procesului instructiv – educativ.
- **competențe psihopedagogice**
 1. de a utiliza adecvat conceptele de bază ale disciplinelor psihopedagogice;
 2. de a aplica în situații educaționale concrete conținutul științelor educației/psihologiei școlarului mic;
 3. de a realiza conexiuni între achizițiile dobândite prin studiul disciplinelor psihopedagogice și domeniile de specialitate;
 4. de a opera cu conceptele specifice științelor psihopedagogice pentru explicarea, interpretarea și argumentarea unor fapte, evenimente, procese educaționale.

Competențele specifice ce derivă din competențele generale vor fi prezentate în cadrul fiecărei secțiuni a programei. Programa este structurată pe 3 secțiuni, corelate cu structura subiectului la proba scrisă.

SECȚIUNEA 1 – DISCIPLINE DE SPECIALITATE

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

A. COMPETENȚE SPECIFICE:

Candidații vor dovedi formarea următoarelor competențe specifice:

- 1.1. identificarea temei și a modului de reflectare a acesteia în textele studiate;
- 1.2. identificarea și analiza principalelor componente de structură, de compoziție și de limbaj specifice textului narativ;
- 1.3. identificarea și analiza principalelor componente de structură și de limbaj specifice textului dramatic;
- 1.4. identificarea și analiza elementelor de compoziție și de limbaj în textul liric;
- 2.1. utilizarea normelor ortografice, ortoepice, de punctuație, morfosintactice și folosirea adecvată a unităților lexicosemantice, compatibile cu situația de comunicare;
- 2.2. utilizarea relațiilor de sinonimie, antonimie, omonimie, polisemie în organizarea mesajului scris;
- 3.1. elaborarea unei argumentări scrise pe baza textelor studiate;
- 3.2. utilizarea unui lexic diversificat, recurgând la categoriile semantice studiate și la mijloacele de îmbogățire a vocabularului, pentru exprimarea nuanțată;
- 4.1. utilizarea categoriilor gramaticale învățate, în diverse tipuri de propoziții, prin folosirea unor tehnici eficiente de activitate intelectuală;
- 4.2. identificarea organizării morfologice și sintactice a textelor realizând corelații inter-/intradisciplinare.

B. TEMATICA

I. Literatura română

1. Proza – Specii narative: basmul cult, povestirea, nuvela, romanul.

- *Conținuturi:* instanțele comunicării narative (autor, narator, personaj, cititor); perspectivă narativă (narator obiectiv/subiectiv, narațiune scrisă la persoana I/ la persoana a III-a); construcția discursului narativ (particularitățile speciilor literare: basmul cult, povestirea, nuvela, romanul; acțiune, temă, momentele subiectului, conflict, incipit, final, moduri de expunere, stil direct, stil indirect, stil indirect liber, repere spațio-temporale); personaje (tipologie, modalități de caracterizare); limbajul naratorului.

- *Notă:* Conceptele operaționale se vor aplica pe un text narativ aparținând unuia dintre următorii autori: Ion Creangă, Ioan Slavici, Mihail Sadoveanu, Liviu Rebreanu, Camil Petrescu.

2. Poezia – Poezia romantică. Poezia modernă.

- *Conținuturi:* structura discursului poetic (titlu, motiv literar, idee poetică, instanțele comunicării poetice, mărci lexico-gramaticale ale eului poetic; elemente de prozodie); figuri de stil (aliterația, asonanța, antiteza, comparația, epitetul, enumerația, hiperbola, metafora, personificarea, repetiția).

- *Notă:* Conceptele operaționale se vor aplica pe texte poetice aparținând următorilor autori: Mihai Eminescu (două texte poetice); George Bacovia, Tudor Arghezi, Lucian Blaga, Nichita Stănescu (câte un text poetic).

3. Dramaturgia – Specii ale genului dramatic: comedia, drama.

- *Conținuturi:* structura discursului dramatic (act, scenă, tablou, conflict dramatic, intrigă, relații spațio-temporale, dialog, monolog, categorii estetice: comicul); personajele operei dramatice (tipologii, tehnici de caracterizare).

- *Notă:* Conceptele operaționale se vor aplica pe un text dramatic aparținând următorilor autori: Ion Luca Caragiale, Marin Sorescu.

II. Limba română

a) *Nivelul fonetic:* normele actuale de ortografie și ortoepie în limba română; aspecte funcționale referitoare la: sunetele limbii române, regulile pentru despărțirea cuvintelor în silabe; diftongi, triftongi, hiat; accent; abateri de la normă și corectarea lor.

b) *Nivelul lexico-semantic:* cuvântul, structură; categorii semantice: sinonime, antonime, omonime, paronime, cuvinte monosemantice/ polisemantice; neologisme, regionalisme, arhaisme; unități frazeologice (expresii/ locuțiuni); sensul cuvintelor în context/ sens denotativ și sens conotativ; vocabularul limbii române; mijloace de îmbogățire a vocabularului: interne (derivarea, compunerea, conversiunea), externe (împrumuturile și neologisme).

c) *Nivelul morfosintactic:*

- părțile de vorbire flexibile: substantivul (fel, număr, gen, cazuri, funcții sintactice, locuțiuni substantivale); articolul (clasificare); adjectivul (flexiune, grade de comparație, funcții sintactice, ortografiere); pronumele (tipuri, adjective pronominale, funcții sintactice, ortografierea formelor pronominale); numeralul (clasificare, cazuri, funcții sintactice, ortografierea numeralelor); verbul (verbele predicative, auxiliare, copulative, locuțiuni verbale, diateze, moduri, timpuri, funcții sintactice);
- părțile de vorbire neflexibile: adverbul (clasificare, grade de comparație, funcții sintactice, ortografierea adverbilor); conjuncția (clasificare); prepoziția (regimul cazual al prepozițiilor); interjecția (clasificare, funcții sintactice, valori expresive, punctuația interjecției);
- sintaxa propoziției (părți de propoziție: principale, secundare; acordul gramatical între predicat și subiect; acordul logic, acordul prin atracție; acordul atributului cu partea de vorbire determinată);
- sintaxa frazei (propoziția – criterii de clasificare, felul propozițiilor; fraza; raporturi sintactice la nivelul propoziției și al frazei).

d) *Nivelul ortografic și de punctuație:* aspecte privind aplicarea normelor de ortografie și de punctuație în receptarea/construirea mesajului scris.

e) *Nivelul stilistic:* stilurile funcționale; tipurile de text receptate: narative, descriptive, dialogate, informative, argumentative; stil direct, stil indirect, stil indirect liber.

C. BIBLIOGRAFIE

I. Literatură

Călinescu, G., *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, Editura Semne, București, 2003.

Călinescu, G., *Opera lui Mihai Eminescu*, E.P.L., București, 1969.

Călinescu, G., *Universul poeziei*, Ed. Minerva, București, 1974.

Manolescu, N., *Arca lui Noe*, Ed. 100+1 Gramar, București, 2000.

Manolescu, N., *Despre poezie*, Ed. Aula, Brașov, 2002.

Munteanu, G., *Istoria literaturii române. Epoca marilor clasici*, E.D.P., București, 1980.

Simion, E., *Scriitori români de astăzi*, Ed. Cartea Românească, București, 1987.

Vianu, T., *Arta prozatorilor români*, Ed. 100+1 Gramar, București, 2002.

*** *Manualele de Limba și literatura română pentru clasele IX-XII, în vigoare la data examenului*

II. Limba română

Avram, M., *Gramatica pentru toți*, Ed. Humanitas, 1997.

Beldescu, G., *Ortografia actuală a limbii române*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1984.

Ciompec, G., Dominte, C., Forăscu, N., Guțu, Romalo, V., Vasiliu E., *Limba română contemporană. Fonetica. Fonologia. Morfologia*, ediție revizuită și adăugită, E. D. P., București, 1985.

Popescu, Ș., *Gramatica practică a limbii române*, Ed. TEDIT FZH, București, 2001.

****Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*, ediția a II-a, Ed. Univers Enciclopedic, București, 2005.

*** *Gramatica de bază a limbii române*, (coord. Gabriela Pană Dindelegan), Ed. Univers Enciclopedic Gold, București, 2010.

****Gramatica limbii române*, vol. I-II, Ed. Academiei Române, București, 2005.

*** *Manualele de Limba și literatura română pentru clasele V-VIII, în vigoare la data examenului*

****Sinteze de limba română*, (coord. Theodor Hristea), E.D.P., București, 1984

MATEMATICĂ

A. COMPETENȚE SPECIFICE:

Candidații vor dovedi formarea următoarelor competențe specifice:

- 1.1. selectarea și utilizarea unor modalități adecvate de reprezentare a mulțimilor și a operațiilor cu mulțimi;
- 1.2. recunoașterea și identificarea caracteristicilor numerelor naturale și raționale;
- 1.4. aplicarea regulilor de calcul și a proprietăților operațiilor cu numere naturale și raționale în rezolvarea ecuațiilor și a sistemelor de ecuații a problemelor matematice;
- 1.5. organizarea datelor în tabele și reprezentarea lor grafică;
- 1.6. operarea cu unități de măsură standardizate, folosind transformări;

- 1.7. utilizarea formulelor de calcul pentru aflarea perimetrului, ariei (pătrat, dreptunghi), volumului (cub, paralelipiped) și exprimarea acestora în unități de măsură corespunzătoare;
- 1.8. recunoașterea unor figuri și corpuri geometrice în configurații date și aplicarea proprietăților și a formulelor de calcul pentru determinarea unor elemente ale acestora;
- 2.2. identificarea în exemple/limbajul cotidian a noțiunilor: numere prime, numere compuse, fracții ordinare, fracțiilor zecimale;
- 2.4. analizarea și interpretarea rezultatelor obținute prin rezolvarea unor probleme din viața cotidiană;
- 3.1. utilizarea operațiilor aritmetice și a proprietăților acestora în calcule cu numere naturale;
- 3.2. analizarea unor situații practice cu ajutorul elementelor de organizare a datelor;
- 4.1. transpunerea unei situații-problemă în limbaj matematic, rezolvarea problemei obținute utilizând mulțimi, relații și operații cu mulțimi, ecuații, organizarea datelor și interpretarea rezultatului obținut;
- 4.2. interpretarea matematică a unor probleme practice prin utilizarea operațiilor cu fracții ordinare/ zecimale și a ordinii efectuării operațiilor.

B. TEMATICA

1. Mulțimi

Noțiunea de mulțime. Exemplificări. Element. Apartenență. Moduri de determinare
 Relația de incluziune. Definiție. Proprietăți
 Egalitatea mulțimilor
 Operații cu mulțimi. Definiții. Proprietăți. Reuniune. Intersecție. Diferență. Complementara unei mulțimi. Produs cartezian

2. Mulțimea numerelor naturale

Relația de echipotență
 Cardinalul unei mulțimi
 Axiomele lui Peano
 Sisteme de numerație. Sisteme poziționale/ nepoziționale
 Operații în $\mathbb{N}$. Definiții. Proprietăți

3. Mulțimile $(\mathbb{N}, \mathbb{Q})$

Definiții, proprietăți $(\mathbb{N}, \mathbb{Q})$
 Operații în $\mathbb{N}, \mathbb{Q}$
 Transformarea fracțiilor ordinare în fracții zecimale
 Transformarea fracțiilor zecimale în fracții ordinare

4. Ecuații și sisteme de ecuații

Probleme care se rezolvă cu ajutorul ecuațiilor

5. Elemente de organizare a datelor.

Reprezentarea și interpretarea unor dependențe funcționale prin tabele, diagrame și grafice

6. Unități de măsură pentru lungime, arie, volum -capacitatea vaselor, masă, timp. Transformări

7. Elemente de geometrie

Punct, dreaptă, semidreaptă, segment, linie frântă\curbă, unghiuri
 Poligoane: triunghiul; patrulater: paralelogramul, dreptunghiul, romb, pătratul, trapezul; Cercul
 Relații metrice în triunghiul dreptunghic
 Corpuri: paralelipiped, cub, piramidă, cilindru, con, sferă (recunoaștere, construcție).

C. BIBLIOGRAFIE:

Aron I., Herescu Gh., Dumitru A. - Aritmetica pentru învățători, E.D.P., Bucuresti, 1996
 Rosu M., Roman M. - Matematica pentru perfecționarea învățătorilor, Ed. All, Bucuresti, 1999
 Manuale de matematică pentru clasele V-VIII

SECȚIUNEA 2 – METODICA PREDĂRII DISCIPLINELOR DE SPECIALITATE

METODICA PREDĂRII LIMBII ȘI LITERATURII ROMÂNE

A. COMPETENȚE SPECIFICE

Candidații vor dovedi formarea următoarelor competențe specifice:

- 1.1. abordarea flexibilă a curriculumului școlar și analiza funcțională a conținuturilor învățării;
- 1.2. aplicarea adecvată a principiilor, formelor și metodelor specifice comunicării orale și scrise;
- 1.3. utilizarea strategiilor specifice însușirii normelor limbii literare la clasele CP-IV;
- 2.1. valorificarea valențelor educative ale textelor literare/nonliterare utilizate în lecțiile de comunicare în limba română/limba și literatura română din clasele CP-IV;
- 2.2. alegerea și adecvarea strategiilor didactice de predare-învățare-evaluare în vederea formării competențelor specifice stabilite prin curriculumul pentru învățământul primar;
- 2.3. adaptarea demersului didactic la nevoile reale ale elevilor, prin individualizarea și diferențierea învățării;
- 3.1. valorificarea corelațiilor intra-, interdisciplinare prin abordarea integrată a învățării la disciplinele *Comunicare în limba română/ Limba și literatura română*;
- 3.2. argumentarea utilizării diverselor modalități de abordare a textului literar;
- 4.1. valorificarea lecturii personalizate a programei școlare în proiectarea didactică pe termen lung și scurt;
- 4.2. utilizarea strategiilor adecvate de evaluare a activității elevilor în cadrul disciplinei *Comunicare în limba română/ Limba și literatura română*;
- 4.3. conceperea unor instrumente de evaluare, analiză și interpretarea rezultatelor în scopul optimizării acțiunii didactice.

B. TEMATICA

I. Curriculum în învățământul primar

- Specificul curriculumului și al conținuturilor curriculare pentru disciplina *Comunicare în limba română/Limba și literatura română* (ciclul primar)

II. Aspecte metodologice privind curriculumul de limba și literatura română în învățământul primar

1. Comunicarea orală

- Strategii de formare a comportamentului de ascultător/emițător;
- Strategii de formare a câmpului auditiv (propoziție, cuvânt, silabă, sunet);
- Forme de activități care contribuie la sesizarea elementelor semnificative ale unui mesaj ascultat (CP - I-II și III-IV);
- Metode, procedee didactice și mijloace de învățământ folosite în dezvoltarea exprimării orale;
- Formarea competențelor de comunicare: conținuturi și contexte de realizare, articularea componentelor competențelor, criterii și cerințe în exersarea exprimării corecte.

2. Receptarea mesajului scris. Exprimarea scrisă.

- Procesul didactic (de predare-învățare-evaluare) la disciplina *Comunicare în limba română în clasa pregătitoare*;
- Strategii de predare - învățare - evaluare a citit-scrisului la clasa I (metode și procedee specifice, mijloace de învățământ);
- Specificul abordării textelor în învățământul primar:
 - Textul narativ (elaborarea planului de idei, povestirea, personajul literar, dialogul, descrierea);
 - Textul liric;
 - Textul nonliterar.

3. Organizarea textului scris în funcție de scopul redactării.

- Tehnica elaborării unui text scris: planul initial, părțile componente. Contexte de realizare pentru clasele II-IV;
- Scrierea funcțională (bilet, felicitare, afiș, fluturaș, invitație, scrisoare, email);
- Scrierea imaginativă (pe baza unui șir de întrebări, pe baza unui suport vizual);
- Scrierea despre textul literar (povestirea, descrierea).

4. Formarea deprinderilor de exprimare scrisă în învățământul primar - particularități ale însușirii normelor limbii literare în clasele CP- I-II și III-IV (ortografie, ortoepie, punctuație).

5. Modalități de integrare a elementelor de construcție a comunicării în cadrul lecțiilor de *Comunicare în limba română /Limba și literatura română* (fonetică, vocabular, clase morfologice, sintaxă).

6. Învățarea integrată a disciplinelor *Comunicare în limba română/ Limba și literatura română*.

- Multidisciplinaritate, pluridisciplinaritate, interdisciplinaritate, transdisciplinaritate
- Ilustrarea didactică a unor abordări integrate în studiul disciplinelor *Comunicare în limba română/ Limba și literatura română*.

7. Modalități de activizare a elevilor în lecția de *Comunicare în limba română/Limba și literatura română*

- Forme de organizare a activității elevilor; strategii de diferențiere, strategii de individualizare; învățarea prin cooperare;

8. Jocul didactic în orele de *Comunicare în limba română/Limba și literatura română*

III. Evaluarea nivelului de pregătire a elevilor la *Comunicare în limba română/ Limba și literatura română*.

- Forme/tipuri de evaluare a rezultatelor și progresului școlar;
- Metode tradiționale și alternative de evaluare;
- Tipuri de itemi utilizați în practica școlară (CP și I-IV).

C. BIBLIOGRAFIE:

Barbu. M. – Metodica predării limbii și literaturii române - învățământ primar, Editura Gheorghe Alexandru, Craiova, 2008

Cerghit, I. - Perfecționarea lecției în școala modernă, E.D.P., București, 1983

Cristea, S. – Dicționar de pedagogie, Editura Litera, Chișinău, 2002

Molan, V. - Didactica disciplinelor “Comunicare în limba română” și “Limba și literatura română” din învățământul primar (ediție revizuită, actualizată și completată. Studii critice), Ed. MINIPED, București, 2014

Șerdean, I. - Metodica predării limbii române la clasele I-IV, E.D.P., București, 1985

Șerdean, I.- Didactica Limbii și literaturii române în învățământul primar, Ed. Corint, București, 2007

***Organizarea interdisciplinară a ofertelor de învățare pentru formarea competențelor cheie la școlarii mici, *Program de formare continuă de tip “blended learning” pentru cadrele didactice din învățământul primar, proiect POSDRU/87/1.3/S/63113 (beneficiar MECS)*, suport de curs, 2012

***Ghid de evaluare pentru învățământul primar, SNEE, București, 1999

***Programe școlare pentru învățământul primar - *Comunicare în limba română/Limba și literatura română*, în vigoare la data examenului.

A. COMPETENȚE SPECIFICE**Candidații vor dovedi formarea următoarelor competențe specifice:**

- 1.1. utilizarea elementelor metodice specifice pentru formarea unor concepte matematice;
- 1.2. identificarea resurselor materiale adecvate, a algoritmilor și tehnicilor specifice formării deprinderilor de calcul;
- 2.1. alegerea strategiilor didactice adecvate formării competențelor specifice disciplinelor Matematică și explorarea mediului / Matematică;
- 2.2. identificarea unor exemple relevante din cotidian care conduc la înțelegerea noțiunii de problemă și valorificarea lor în proiectarea didactică;
- 2.3. adaptarea demersului didactic pentru valorificarea laturii formative a activităților de rezolvare de probleme;
- 2.4. crearea unor demersuri didactice adecvate nevoilor reale ale elevilor, prin individualizarea și diferențierea învățării în contexte educaționale diverse;
- 3.1. valorificarea corelațiilor intra-, interdisciplinare prin abordarea integrată a învățării la disciplinele *Matematică și explorarea mediului / Matematică*;
- 3.2. conceperea și argumentarea alegerii unor activități de învățare adaptate la diverse contexte educaționale, care să contribuie la formarea capacității de explorare/ investigare /rezolvare de probleme;
- 4.1. valorificarea lecturii personalizate a programei școlare în proiectarea didactică pe termen lung și scurt;
- 4.2. conceperea unor instrumente de evaluare, analiză și interpretarea rezultatelor în scopul optimizării acțiunii didactice;
- 4.3. alegerea unor strategii adecvate de reglare a procesului de predare-învățare-evaluare a conceptelor matematice și argumentarea soluțiilor alese.

B. TEMATICA

1. Specificul Curriculumului Național și al conținuturilor curriculare la disciplina *Matematică și explorarea mediului/Matematică în ciclul primar*
2. Elemente pregătitoare pentru formarea conceptului de număr natural în clasa I
3. Metodologia didactică a predării operațiilor în N
4. Metodologia didactică a predării fracțiilor și a operațiilor cu fracții
5. Metodologia didactică a predării unităților de măsură
6. Metodologia didactică a predării elementelor de geometrie
7. Algoritmii de calcul în clasele CP - IV
Aunarea, scăderea, înmulțirea, împărțirea, ordinea operațiilor
8. Metode de rezolvare a problemelor de matematică
Metoda figurativă (sumă și diferență, sumă și raport, diferență și raport), metoda comparației, metoda falsei ipoteze, metoda drumului invers, regula de 3 simplă, probleme nonstandard
Etapile rezolvării problemelor
9. Modalități de activizare a elevilor în lecția de matematică
Forme de organizare a activității elevilor; strategii de diferențiere, strategii de individualizare; învățarea prin cooperare
10. Jocul didactic în lecția de matematică
11. Caracterul practic-aplicativ al matematicii
Contexte de aplicare (explorare, investigare, aproximare, comparare, măsurare, experimentare)
12. Abordări didactice interdisciplinare în studiul matematicii

C. BIBLIOGRAFIE:

- Aron, I. - Metodica predării aritmeticii la clasele I-IV, E.D.P., Bucuresti, 1973
Bolboacă, L. - Didactica modernă, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2001
Burtea, G. (coordonator) - Matematica și logica pentru școlari, Ed. Corint, Bucuresti, 1995
Cerghit, I. - Perfecționarea lecției în școala modernă, E.D.P., Bucuresti, 1983
Cristea, S. – Dicționar de pedagogie, Editura Litera Educațional, Chișinău, 2002

Magdaș, I. - Didactica matematicii pentru învățământul primar și preșcolar- actualitate și perspective, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2010

Neacșu, I. (coordonator) - Metodica predării matematicii la clasele I-IV, E.D.P. București, 1988

Paraschiva Purcaru, M. – Metodica activităților matematice și a aritmeticii pentru institutori/profesorii din învățământul primar și preșcolar, Ed. Universității “Transilvania” Brașov, 2008

Petrovici, C. - Didactica matematicii pentru învățământul primar, Ed. Polirom, București, 2014

Rosu, M., Roman M - Didactica matematicii în învățământul primar, MEC, Proiectul pentru Învățământul Rural, 2007;
<http://www.bp-soroca.md/pdf/matematica%20in%20clasele%20primare.pdf>

Săvulescu, D. (coordonator) – Metodica predării matematicii în ciclul primar, Ed. “Gheorghe Alexandru”, Craiova, 2008;

***Programe școlare pentru învățământul primar - Matematică și explorarea mediului/Matematică, în vigoare la data examenului
<https://didaktika.files.wordpress.com/2008/05/modul-recuperarea-ramanerii-in-urma-la-matematica.pdf>

***Organizarea interdisciplinară a ofertelor de învățare pentru formarea competențelor cheie la școlarii mici, *Program de formare continuă de tip “blended learning” pentru cadrele didactice din învățământul primar, proiect POSDRU/87/1.3/S/63113 (beneficiar MECTS)*, suport de curs, 2012

***Ghid de evaluare pentru învățământul primar, SNEE, București, 1999

SECȚIUNEA 3

PEDAGOGIE ȘCOLARĂ ȘI ELEMENTE DE PSIHOLOGIE A EDUCAȚIEI

A. COMPETENȚE SPECIFICE

Candidații vor dovedi formarea următoarelor competențe specifice:

- 1.1. descrierea și explicarea corectă a ideilor, proceselor și fenomenelor educaționale;
- 1.2. utilizarea adecvată a cunoștințelor de pedagogie școlară și a elementelor de psihologie a educației, în contexte variate;
- 2.1. exemplificarea conceptelor, prin proiectarea conținuturilor instructiv-educative, în acord cu prevederile metodice și curriculare în vigoare, dar și cu particularitățile psiho - individuale și de vârstă ale școlarului mic;
- 2.2. manifestarea unei conduite metodologice flexibile și inovative pe plan profesional;
- 3.1. realizarea și valorificarea corelațiilor intra- și interdisciplinare, în vederea optimizării procesului de educație;
- 3.2. utilizarea strategiilor adecvate de evaluare/autoevaluare individuală și de grup, precum a strategiilor de interevaluare, care să valorifice influențele educative pozitive;
- 4.1. planificarea conținuturilor psihopedagogice, prin valorificarea strategiilor optime în vederea formării deprinderilor practice la școlarul mic;
- 4.2. interpretarea provocărilor specifice școlii contemporane și reformei învățământului românesc.

B. TEMATICA

1. Finalitățile educației. Ideal, scopuri, obiective

- a) Definirea și analiza operațională a conceptelor: finalitate, ideal, scop, obiectiv, activitate de învățare, sarcină didactică, produsele învățării, competențe.
- b) Finalitățile învățământului românesc. Finalitățile învățământului primar
- c) Taxonomia finalităților educaționale. Criterii și sisteme de referință.
 După gradul de generalitate:
 - finalitățile macrostructurale (de sistem) - idealul pedagogic, scopurile pedagogice, obiectivele pedagogice;
 - finalitățile microstructurale (de proces) - obiective generale - specifice/intermediare – concrete/operaționale;
 După conținutul psihologic: domeniul cognitiv (Bloom); domeniul afectiv (Krathwohl); domeniul psihomotor (Simpson).
- d) Operaționalizarea obiectivelor educaționale. Concept, modele de operaționalizare, relevanță practică, limite. Aplicații.
- e) Paradigma centrării pe competențe în proiectarea, implementarea și evaluarea programelor educaționale.
 - Pedagogia centrată pe obiective și pedagogia centrată pe competențe: aspecte comune și deosebiri, valori și limite

2. Procesul de învățământ – sistem și funcționalitate

- a) Procesul de învățământ – concept; structură; funcții; dimensiuni generale (funcțională, structurală, operațională); caracteristici generale (interacțiunea profesor - elev, interdependența informativ -formativ, mecanisme de reglare – autoreglare, abordarea sistemică).
- b) Analiza procesului de învățământ la nivelul interacțiunii dintre predare - învățare - evaluare.
- c) Normativitate în procesul de învățământ – concept, fundamente teoretice. Sistemul principiilor didactice: principiul participării conștiente și active a elevilor în procesul de învățământ; principiul caracterului intuitiv al învățământului (principiul intuiției/al legăturii dintre senzorial și logic); principiul corelării teoriei cu practica; principiul învățământului sistematic și continuu; principiul însușirii temeinice a cunoștințelor, priceperilor și deprinderilor; principiul accesibilității și individualizării cunoștințelor, priceperilor și deprinderilor; principiul asigurării conexiunii inverse în procesul de învățământ; aplicații în învățământul primar.

3. Învățarea școlară. Orientări contemporane în teoria și practica învățării la școlarul mic

- a) Conceptul de învățare și de învățare școlară. Mecanisme și procesualitate. Forme, tipuri și niveluri de învățare. Teorii ale învățării (B. F. Skinner, J. Piaget, L.S.Vâgotski, P. I. Galperin, J. Bruner, D. P. Ausubel). A. Bandura, A. Maslow Particularități ale învățării la vârsta școlară mică. Implicații pedagogice.
- b) Forme / tipuri ale învățării. Condiții / factori condiționali ai învățării: condiții interne ale învățării școlare (procesele cognitive, afective, volitive; atenția; motivația; memoria; inteligența; creativitatea); condiții externe ale învățării școlare (pregătirea psihopedagogică și de specialitate a profesorului, ambianța naturală și fizică a învățării, mediul școlii și al clasei de elevi, mediul socio-familial, factori ergonomici și de igienă ai învățării). Interdependența dintre condițiile interne și externe ale învățării. Valorificare și optimizare.

4. Predarea. Orientări contemporane în teoria și practica predării

- a) Conceptul de predare. Interacțiunea predare-învățare-evaluare; rolul feed-back-ului în optimizarea predării.
- b) Predarea - act de comunicare didactică eficientă: structura și procesualitatea comunicării didactice (emiterea, receptarea, mesajul, calea de transmitere, ambianța, factori favorizanți și perturbatori, feed-back-ul); formele comunicării (verbală – paraverbală - nonverbală, verticală – orizontală, directă - mediată). Condițiile comunicării didactice eficiente.
- c) Strategii și stiluri de predare.
- d) Orientări contemporane în teoria și practica predării (predarea creativă, interactivă, centrată pe elev, reflexivă, predarea în team-teaching).
- e) Modele de asigurare a eficienței predării și învățării școlare: exigențe, modele acționale, criterii de evaluare

5. Instruirea. Teorie, metodologie, tehnologie. Aplicații în învățământul primar.

- a) Delimitări conceptuale: învățare, instruire, educare, informare, formare, metodă didactică,, procedeu didactic, metodologie didactică, tehnologie didactică; funcțiile metodelor de învățământ.
- b) Sistemul metodelor de învățământ:
 - metode de comunicare orală (explicația, demonstrația,) – caracterizare și exemplificări;
 - metode interactive (conversația euristică, dezbaterea, brainstorming, problematizarea, metoda acvariului, metoda mozaicului, metoda cubului) – caracterizare și exemplificări;
 - metode de explorare a realității (observarea sistematică, experimentul, demonstrația, modelarea, studiul de caz) – caracterizare și exemplificări;
 - metode de învățare prin acțiune practică (exercițiul, jocul de rol, jocul didactic, dramatizarea) – caracterizare și exemplificări;
- c) Strategii de instruire: concept, componente structurale, tipuri, elaborare;
- d) Moduri de organizare a instruirii: frontal, grupal, în perechi/ diade, individual, combinat;
- e) Lecția ca modalitate de bază a organizării procesului de învățământ. Structura generică a lecției (evenimentele lecției): captarea și orientarea atenției; anunțarea scopului și a obiectivelor urmărite; reactualizarea celor anterior învățate; prezentarea optimă a noilor conținuturi; dirijarea învățării; asigurarea conexiunii inverse; verificarea și aprecierea rezultatelor; fixarea și păstrarea în memorie a materiei; transferul cunoștințelor. Tipuri fundamentale de lecții. Modalități de organizare alternative.
- f) Instruirea asistată de calculator; ipostaze ale utilizării calculatorului în cadrul instruirii asistate

6. Evaluarea în procesul de învățământ

- a) Definirea și analiza conceptului de evaluare. Operațiile evaluării (măsurarea-aprecierea-decizia-notarea).

- b) Funcțiile evaluării: de informare, motivațională, de control, diagnoză, selecție și certificare, prognoză, reglare-autoreglare.
- c) Forme/tipuri de evaluare a rezultatelor și a progreselor școlare: inițială, continuă/formativă, finală/sumativă.
- d) Metode și tehnici de evaluare a rezultatelor și a progreselor școlare
 - metode tradiționale: verificările orale, probele scrise, lucrările practice; metode și tehnici complementare/ alternative: observarea sistematică a comportamentului elevului, proiectul, portofoliul, fișele de activitate personală ș.a); aplicații în învățământul primar.
- e) Tehnici și instrumente de evaluare a rezultatelor și a progreselor școlare; tipuri de itemi: obiectivi, semiobiectivi, subiectivi; construcția probelor de verificare și apreciere (corespondente între complexitatea obiectivelor de evaluat și tipologia itemilor); baremul de corectare și de apreciere a rezultatelor școlare ale elevilor; valorificarea rezultatelor probelor de evaluare; aplicații în învățământul primar.
- f) Modalități de asigurare a obiectivității în aprecierea rezultatelor școlare. Evaluarea performanțelor în învățare prin calificative. Aprecierile elevilor și semnificația acestora. Descriptorii de performanță – criterii calitative de evaluare; aplicații în învățământul primar.
- g) Tipuri de rezultate școlare: cunoștințele acumulate, capacitatea de aplicare a cunoștințelor, dezvoltarea capacităților intelectuale, trăsăturile de personalitate și conduită. Competențele formate.
- h) Formarea capacității de autoevaluare la elevi.
- i) Factori perturbatori și erori în evaluarea școlară. Modalități de corectare.

7. Probleme teoretice și practice ale curriculumului. Reforma curriculumului în învățământul românesc

- a) Analiza conceptelor: curriculum, arie curriculară, ciclu curricular, conținut al învățământului, situație de învățare, curriculum centrat pe competențe.
- b) Relațiile și interrelațiile obiective-conținuturi-metode de predare-învățare-evaluare.
- c) Factori determinanți și surse generatoare în elaborarea curriculumului.
- d) Tipuri de curriculum: core curriculum (de bază, trunchi comun) - curriculum la decizia școlii; obligatoriu – opțional; formal – nonformal - informal; național-local.
- e) Orientări și practici noi în organizarea curriculumului: interdisciplinaritate, organizare modulară, organizare de tip integrat, curriculum diferențiat și personalizat.
- f) Produsele curriculare
 1. Produsele curriculare principale(Planul de învățământ, Programul școlar, Manualul școlar);
 2. Produsele curriculare auxiliare (materialele-suport, ghiduri, culegeri, manualul profesorului, suporturi multimedia, soft-uri educaționale etc.);
 3. Produse curriculare proiectate de cadrul didactic: planificarea calendaristică, proiectarea unităților de învățare, proiectul pedagogic al lecției).

8. Proiectarea pedagogică a activităților de instruire

- a) Conceptul de proiectare a instruirii; funcțiile proiectării pedagogice (anticipare, orientare, organizare, dirijare, reglare și autoreglare, decizie, inovare).
- b) Etapele proiectării pedagogice (analiza nevoilor și a resurselor, definirea obiectivelor/competențelor, selecția și structurarea conținuturilor, stabilirea strategiilor optime de acțiune, stabilirea criteriilor și a instrumentelor de evaluare).
- c) Niveluri ale proiectării: pe axă temporală (an școlar, semestru, unitate de învățare, lecție) și pe axă structurală (arie curriculară, disciplină de învățământ, temă, subiect); aplicații în învățământul primar.

9. Relații și interacțiuni educaționale. Abordarea psihosocială a educației școlare. Managementul clasei de elevi

- a) Clasa de elevi ca grup social: noțiunea de grup social, tipuri de grupuri (mici și mari); caracteristicile grupului școlar.
- b) Dimensiunile managementului clasei de elevi: ergonomică, psihologică, socială, normativă, operațională, inovatoare; aplicații în învățământul primar.
- c) Relațiile și interacțiunile educaționale în clasa de elevi: de intercunoaștere, de intercomunicare, socio-afective, de (inter)influențare; aplicații în învățământul primar.
- d) Gestionarea situațiilor de criză educațională în clasa de elevi: delimitări conceptuale, strategii de intervenție, disciplinarea pozitivă; aplicații în învățământul primar.

C. BIBLIOGRAFIE:

Bîrzea, C. (coord.) - Învățarea permanentă – prioritate a politicii educaționale din România, ISE București, 2001
 Bocoș, M. (coord.), Jalba, G., Felegan, D., Evaluarea în învățământul primar. Aplicații practice, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2004.

Bocoș, M., Avram, I., Catalano, H., Someșan, E. (coord.), *Pedagogia învățământului primar. Instrumente didactice*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2009.

Bocoș, M.-D., *Instruirea interactivă. Repere axiologice și metodologice*, Editura Polirom, Iași, 2013.

Cerghit, I. - *Metode de învățământ*, ed. a IV-a, Ed. Polirom, Iași, 2007

Cerghit, I. - *Sisteme de instruire alternative și complementare. Structuri, stiluri și strategii*, Ed. Aramis, București, 2002

Chiș, V. - *Pedagogia contemporană – pedagogia pentru competențe*, Ed. Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2005

Cojocariu, M.V. - *Educație pentru schimbare și creativitate*, EDP, București, 2003

Cojocariu, M.V. - *Teoria și metodologia instruirii*, EDP, București, 2004

Cozma, T. - *O nouă provocare pentru educație: interculturalitatea*, Ed. Polirom, Iași, 2002

Cosmovici, A., Iacob L. (coord.) - *Psihologie școlară*, Ed. Polirom, Iași, 1998

Cerghit, I. - *Perfecționarea lecției în școala modernă*, EDP, București, 1983

Cerghit, I. - *Metode de învățământ*, EDP, București, 1997

Cerghit, I. (coord.) - *Prelegeri pedagogice*, Editura Polirom, Iași, 2001

Cerghit, I. - *Metode de învățământ*, Ed. Polirom, Iași, 2006

Cerghit, I. - *Sisteme de educație alternative și complementare. Structuri, stiluri și strategii*, Ed. Polirom, Iași, 2008

Crețu, C. - *Curriculum diferențiat*, Ed. Polirom, Iași, 1998

Crețu, C. - *Teoria curriculumului și conținuturile educației*, Ed. Universității Al. I. Cuza, Iași, 2000

Cristea, S. - *Dicționar de pedagogie*, Editura Litera Educațional, Chișinău, 2002

Cristea, S., Dragu A. - *Psihologie și pedagogie școlară*, Ovidius University Press, Constanța, 2003

Cucoș, C. - *Psihopedagogie pentru examenul de definitivare și grade didactice*, Ed. Polirom, Iași, 1998/2005

Cucoș, C. - *Pedagogie*, ed. a II-a, Ed. Polirom, Iași, 2002

Cucos, C. - *Teoria evaluării*, Editura Polirom, Iași, 2008

Golu P., - *Psihologia grupurilor sociale și a fenomenelor colective*, Ed. Miron, București, 2004

Ionescu, M., Chiș V. - *Pedagogie. Suporturi pentru formarea profesorului*, Ed. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2001

Ionescu, M., Radu I. (coord.) - *Didactica modernă*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2001

Ionescu, M. - *Instrucție și educație*, Vasile Goldiș University Press, Arad, 2005

Iucu, R. B. - *Formarea cadrelor didactice. Sisteme, politici, strategii*, Ed. Humanis Educațional, București, 2004

Iucu, R. B. - *Instruirea școlară, Perspective teoretice și aplicative*, Ed. Polirom, Iași, 2001

Iucu, R. B. - *Managementul și gestiunea clasei de elevi. Fundamente teoretico-metodologice*, Ed. Polirom, Iași, 2000

Iucu, R. B., Manolescu M. - *Elemente de pedagogie*, Ed. Universității din București, Credis, 2005

Manolescu, M. - *Evaluarea școlară. Metode, tehnici, instrumente*, Ed. Meteor, București, 2006

Manolescu, M. - *Curriculum pentru învățământul primar și preșcolar. Teorie și practică*, Ed. Universității din București, Credis, 2005

Neacșu, I. - *Instruire și învățare*, ed. a II-a, EDP, București, 1999

Nicola, I. - *Tratat de pedagogie școlară*, Ed. Aramis, București, 2003

Niculescu, R.M. - *Teoria și managementul curriculumului*, Ed. Universității Transilvania, Brașov, 2000

Oprea, C.L. - *Pedagogie. Alternative metodologice interactive*, Ed. Universității din București, 2003

Panțuru, S. - *Elemente în teoria și metodologia instruirii*, Ed. Universității Transilvania, Brașov, 2002

Păiși, Lăzărescu M. - *Psihologia educației copilului preșcolar și școlar mic*, Ed. Paralela 45, Pitești, 2005

Păun, E. - *Școala – abordare sociopedagogică*, Ed. Polirom, Iași, 1998

Păun, E., Potolea D. (coord.) - *Pedagogie. Fundamentări teoretice și demersuri educative*, Ed. Polirom, Iași, 2002

Pânișoară, I. O. - *Comunicarea eficientă*, ed. a III-a, Ed. Polirom, Iași, 2006

Potolea D., Manolescu, M. - *Teoria și practica evaluării educaționale*, Ed. PIR, MEdC, București, 1995

Potolea, D., Manolescu, M. - *Teoria și metodologia curriculumului*, Ed. PIR, MEdC, București, 1996

Radu I.T., Ezechil L. - *Didactica. Teoria instruirii*, Ed. Paralela 45, Pitești, 2005

Radu I.T. - *Evaluarea în procesul didactic*, EDP, București, 2008

Răduț-Taciu, R., Bocoș, M.-D., Chiș, O. (coord.), *Tratat de management educațional pentru învățământul primar și preșcolar*, Editura Paralela 45, Pitești, 2015.

Sălăvăstru, D. - *Psihologia educației*, Ed. Polirom, Iași, 2004

Stan, E. - *Managementul clasei*, Ed. Aramis, București, 2006

Stoica, A. (coord.) - *Evaluarea curentă și examenele*, Ghid pentru profesori, Ed. ProGnosis, București, 2001

Stoica, A., Mihail R. - *Evaluarea educațională. Inovații și perspective*, Ed. Humanitas Educațional, București, 2006

Tudorica, R. - *Managementul educației în context european*, Ed. Meronia, București, 2007

Ungureanu, D. - *Teoria curriculumului*, Ed. Mirton, Timișoara, 1999

Vlăsceanu, L., Neculau A., Miroiu A., Mărginean I., Potolea D. (coord.) - *Școala la răscruce. Schimbare și continuitate în curriculumul învățământului preuniversitar. Studii de impact. Vol I și II*, Ed. Polirom, Iași, 2002

Voiculescu, E. - Factorii subiectivi ai evaluării școlare. Cunoaștere și control, Ed. Aramis, București, 2001
Zlate, M. (coord.) - Psihologia la răspântia dintre milenii, Ed. Polirom, Iași, 2001
*** OECD Analiza politicilor naționale în domeniul educației (trad.), MEN, București, 2000

Traduceri din literatura străină

Adler A. - Psihologia copilului greu educabil, Ed. IRI, București, 1995
Ausubel D. P., Robinson R. - Învățarea școlară. O introducere în psihologia pedagogică, EDP, București, 1981
Botckin J., Elmandjira M., Malița M. - Orizontul fără limite al învățării, Ed. Politică, București, 1981
Dave H.R. (sub red.) - Fundamentele educației permanente, EDP, București, 1991
Dellors J. (coord.) - Comoara lăuntrică. Raportul către UNESCO al Comisiei Internaționale pentru Educație, Ed. Polirom, Iași, 2000
Gagne R. M., Briggs L. - Principii de design al instruirii, EDP, București, 1977
Gardner H. - Inteligențe multiple. Noi orizonturi, Ed. Sigma, București, 2006
Geissler E. - Mijloace de educație, EDP, București, 1981
Goleman D. - Inteligența emoțională, Ed. Curtea Veche, București, 2000
Hainaut L. D. (coord.) - Programe de învățământ și educație permanentă, EDP, București, 1981
Hayes N., Orell S. - Introducere în psihologie, București, 1997
Monteil J. M. - Educație și formare, Ed. Polirom, Iași, 1997
Meyer G. - De ce și cum evaluăm ?, Ed. Polirom, Iași, 2004
Peretti A. D. - Educația în schimbare, Ed. Spiru Haret, Iași, 1996
*** Agenția Națională SOCRATES - Combaterea eșecului școlar, EDP, București, 1996